

Posudek vedoucího diplomové práce

Autor: Bc. MICHAL TOMEK

Název: *Náboženský a církevní život na středočeském venkově mezi lety 1848 a 1948: případ Mirošovicka*

Místo, rok, rozsah práce: Praha, odevzdáno na Katedře dějin a didaktiky dějepisu v dubnu 2024, 132 stran textu, seznam pramenů a literatury, rozsáhlé přílohy (zejména fotografie církevních památek a záběry z místních slavností).

Vedoucí práce: PhDr. Jan ZDICHYNEC, Ph.D.

Hodnotící kritéria

	splňuje	splňuje z větší části	splňuje z menší části	nesplňuje
Problematika a cíl práce jsou zformulovány a odpovídají zadání a názvu práce.		x		
Metody využití autorem jsou adekvátní vzhledem k cíli práce a tématu.		x		
Autor se opírá o relevantní prameny a literaturu .		x		
Struktura práce je vyvážená a logická.		x		
Zpracování vykazuje rysy originality a vlastního přínosu .	x			
Práce je prosta gramatických a stylistických chyb .		x		
Práce je psána kultivovaným odborným jazykem za použití správné terminologie .	x			
Autor správně cituje .		x		
Autor nic podstatného neopomenul (obsah, úvod, závěr, seznam pramenů použité literatury, anotace v češtině a cizím jazyce, rozsah odpovídá zadání).	x			
Autor pravidelně konzultoval s vedoucím práce	x			

Celkové hodnocení (slovně)

Oponování práce Bc. MICHALA TOMKA jsem přijal po jistém váhání – zejména proto, že chtěl zůstat svým výzkumem chronologicky v moderních a soudobých dějinách, jimiž se sám aktivně badatelsky nezabývám. Nicméně defendent vyslyšel mou výzvu a zaměřil se na náboženský a církevní aspekt moderních dějin, který mi

je bližší, a rozhodl se je sledovat na příkladu svého oblíbeného regionu, v němž sám žije. Výsledek je celkem uspokojivý, byť po některých stránkách (práce se sekundární literaturou i prameny) mohl autor pracovat důkladněji.

Po **formální a jazykové stránce** je studie napsána vcelku kultivovaně a z textu číší autorovo zaujetí tématem. V pořádku je poznámkový aparát, u internetových zdrojů by bylo třeba uvést datum stažení. *Komorní Hrádek* píše na jedné straně (s. 22) jednou s malým, jednou s velkým –h-. Důsledněji by měl zavést systém zkrácených citací, např. u katalogu o lidové víře (Národní muzeum, 2021).

Co se **struktury** práce týče, text je dost – možná až příliš – rozsáhlý (132 s.). Trochu matoucí je, že v obsahu nejsou uvedeny podkapitoly z části věnované Mnichovicím. Zajímavé jsou obrazové přílohy, jež ovšem mohly být důsledněji propojeny s vlastním textem.

Soudím, že v práci M. Tomka je vcelku dobře provázáno obecné s konkrétním (např. při výkladu o poutích, posvícení atd.), někdy ale autor zabíhá příliš do šíře (výklad o židovské problematice sahající až k Janu Zlatoústému; ovšem zajímavý je antisemitismus místního děkana Krameria na s. 32). Jednotlivá panství mohla být důkladněji charakterizována i z hlediska hospodářského, přírodního a společenského; propojení vrchností s farnostmi je spíše nahodilé. Místy se autor opakuje, např. když informuje o drobných předmětech z poutí v muzeu v Mirošovicích (s. 29).

Obsahově vychází M. Tomek z teze, že úpadek venkovského obyvatelstva je doprovázen úpadkem náboženské sounáležitosti. Jeho výzkum tuto hypotézu vcelku potvrzuje, zajímavý je ovšem odklon směrem k husitské církvi: jak by jej vysvětlil?

Autor zhodnotil prameny, ne vždy snadno dostupné, a využil své perspektivy obyvatele regionu. Do výzkumu začlenil i svědectví místních historiků, pamětníků, ba i kněží a propojil více či méně zdařile s perspektivou obecnou. Domnívám se, že se mohl metodicky inspirovat i dalšími pracemi o regionálních dějinách a mikrohistorii (přímo by se nabízely Petráňovy *Ouběnice*, ovšem moje chyba, že jsem kolegu tímto směrem nevedl). Oceňuji, že se M. Tomek věnuje i místní židovské komunitě, trochu uměle je (s. 21) připojena informace o ruských emigrantech, byť je zajímavý pohled místní komunity na ně.

Z pramenného výzkumu oceňuji zejména zpracování slavností a rozporů mezi jednotlivými konfesemi na půdě mikroregionu.

Nedostatky: hodila by se mapka regionu s vyznačením církevní správy; snad větší důraz mohl být kladen na sociální poměry. Markétu Holubovou překřtil autor na Holoubkovou (s. 26). Více mohl analyzovat poutní obrázky v městském muzeu. V práci není uvedeno, jak autor přepisuje prameny (transliterace či transkripce). Důkladněji mohly být charakterizovány jednotlivé kroniky.

Myslím, že mohly být lepší zdroje než *Kdy, kde, proč a jak se to stalo?*

Historické řemeslo: M. Tomek dokáže psát o dosti rozmanitých obdobích (půdu si připravuje už výkladem o době předmoderní), ovšem dosti rozsáhlý obecný úvod o religiozitě by snesl zkrácení. S vlastní analýzou je ale provázán. Oceňuji, že autor nepracoval jen s prameny regionálními, ale např. i s kanonickými vizitacemi.

Důkladněji měl autor pracovat s pojmy – *farář/kněž, venkov, religiozita*. Málo reflektovaná je práce s ústními zdroji – jak řídil hovory s kněžími a místními pamětníky?

Zdroje jsou poněkud nevyvážené – úplně nerozumím, proč cituje práci V. Aschenbrennera o poutích do Klatov (jistě, jako určitou regionální paralelu k poutnictví na Mirošovicku), chybějí však práce Jiřího Hanuše či Michaela Pehra k náboženským dějinám 19. a 20. století. Na druhou stranu vycházel z prací Lukáše Fasory o kněžských identitách, nelze tedy říci, že by zdroje byly nedokonalé, něco tam ale přece jen ještě chybí.

Autor otevírá řadu zajímavých otázek, např. i migrace ze sledovaných farností, pohříchu je však sleduje jen ve farních kronikách, tj. případně by bylo třeba prověřit ještě jinými zdroji

Otázky k obhajobě:

Je jeho práce spíše o zbožných laicích, kněžích nebo regionu? Jak s odstupem hodnotí svůj výběr pramenů, je dostatečný? Jaké další možnosti výzkumu spatřuje? Nakolik se posunul oproti své bakalářské práci?

Jak by autor shrnul dosavadní regionální literaturu k tématu? Jaký je jeho přínos k tématu, podařilo se mu zodpovědět badatelskou otázku?

Jak by téma prezentoval ve výuce? Vzbudil svým bádáním v regionu zájem?

Když zmiňuje, že v některých domech je uchováván původní inventář vyjadřující víru svých obyvatel, mohl by uvést konkrétní příklady?

Jak by charakterizoval svou badatelskou metodu? Je to mikrohistorie, církevní dějiny? (oddíl prameny a metodologie práce je ve skutečnosti výčtem sledovaných archivních fondů)

V čem je Mirošovicko jiné než jiný region českých zemí? Napadá ho srovnatelný region?

Dala by se jeho problematika prověřit ještě v pramenech státní správy?

Závěrem bych chtěl zdůraznit, že autor úspěšně navázal na svou práci bakalářskou a nechal se vést směrem k náboženským dějinám. Domnívám se, že přinesl poctivý a celkem cenný do místních náboženských dějin, který by ovšem získal na významu především po srovnání s jiným regionem Čech a měl by být konfrontován ještě důsledněji s prameny jiné než místní proveniencí.

Práci doporučuji k obhajobě.

Datum: Praha, 24. května 2024

Podpis vedoucího práce: PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D.